

Obsah

1. KAPITOLA

Úvod (Václav Mezřický)	11
1.1 Od Mezí růstu k současnosti	11
1.2 Širší souvislosti rozpoznávané proměny světa	13
Znečištění prostředí	13
Jak aktuální je klimatická změna	14
Souvislosti se spotřebou energie	14
Ekonomické a sociální souvislosti růstu cen surovin	15
Světová nezaměstnanost a její důsledky	16
Chudoba, hlad ve světě, produkce potravin... ..	17
...a omezená kapacita planety Země	17
Selhávání politického systému	18
Potřeba „jiného“ myšlení	18
1.3 Pokusy o souhrnná hodnocení světového vývoje	19

2. KAPITOLA

Environmentální problémy (Martin Braniš)	25
2.1 Příčiny environmentálních problémů	27
Dělení environmentálních problémů	31

2.2	Problémy čerpání zdrojů	31
	Vodní zdroje	31
	Půda a produkce potravin	33
	Suroviny a energetické zdroje	36
2.3	Problémy znečišťování prostředí	38
	Znečišťování ovzduší	38
	Znečišťování vody	41
	Degradace půdy a chemizace horninového prostředí	42
2.4	Služby přírody a jejich selhávání	44
	Skleníkový efekt a globální oteplování	46
	Narušování ozonové vrstvy	47
	Ohrožení biologické diversity	48
2.5	Antropocén	51
2.6	Literatura	53

3. KAPITOLA

Teorie a praxe environmentální politiky (Václav Mezřický)

3.1	Politický cyklus environmentální politiky	56
3.2	Subjekty environmentální politiky	59
	Subjekty organizace státu	59
	Politické strany	60
	Nestátní subjekty	60
3.3	Teorie a praxe současné environmentální politiky	66
	Souvislosti a problémy řízení ochrany životního prostředí	66
	Diverzifikace nástrojů environmentální politiky	67
3.4	Prostředky environmentální politiky	68
	Prostředky přímého administrativního řízení	68
	Samoregulace	70
	Dobrovolnost	71
	Výchova a vzdělávání	72
	Ekonomické nástroje	73
3.5	Koncepční formy environmentální politiky	74
3.6	Prostředky environmentální politiky a institucionální interakce ..	74

4. KAPITOLA

Oceňování environmentální kapacity území (Viktor Třebický) ...

4.1	Indikátory udržitelného rozvoje	79
------------	--	----

Formální rámce indikátorů	80
Relevance indikátorů vzhledem k využitelnosti v plánování	81
Přehled významných přístupů k měření a plánování udržitelného rozvoje	81
4.2 Environmentální prostor	88
Původ a vymezení konceptu	88
Stanovení environmentálního prostoru	90
Environmentální prostor a environmentální politiky	92
4.3 Ekologická stopa	92
Původ a vymezení konceptu	93
Aplikace ekologické stopy	94
Ohlas ekologické stopy	96
4.4 Závěr	97

5. KAPITOLA

Právo životního prostředí jako nástroj environmentální politiky (Václav Mezřícký)	99
--	-----------

5.1 Právo životního prostředí	99
5.2 Obecná část systému práva životního prostředí	101
5.3 Zvláštní část systému práva životního prostředí	108
Právní úprava ochrany ovzduší, vody a půdy	109
Ochrana ekosystémů	109
Ochrana před hrozbami životnímu prostředí	109
5.4 Procesní normy a státní správa	110
5.5 Organizace státní správy v zemích Evropské unie	111

6. KAPITOLA

Ekonomické aspekty ochrany životního prostředí (Eva Tošovská)	113
--	------------

6.1 Selhání tržního mechanismu při ochraně životního prostředí	114
Teorie externalit	114
Způsoby internalizace negativních externalit	116
6.2 Ekonomicky optimální množství znečištění	118
6.3 Ekonomické oceňování v oblasti životního prostředí	120
Pojetí nákladů a užitků v oblasti životního prostředí	120

	Mimotržní oceňovací techniky využívané pro statky životního prostředí	121
6.4	Ochrana životního prostředí na mikroekonomické úrovni	128
	Administrativně-právní nástroje	129
	Ekonomické nástroje	129
	Dobrovolnost a samoregulace	136
6.5	Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí	136
	Životní prostředí a hospodářský růst	136
	Životní prostředí a zaměstnanost	137
	Životní prostředí a cenová stabilita	138
	Životní prostředí a mezinárodní obchod	139
	Environmentální bezpečnost	141
6.6	Literatura	143

7. KAPITOLA

Strategie udržitelného rozvoje

	a environmentální politika (Václav Mezřický)	145
--	---	------------

7.1	Strategie udržitelného rozvoje	145
------------	---	------------

	Strategie udržitelného rozvoje a jak ji vytvořit	146
	Strategie udržitelného rozvoje Evropské unie	147
	Hodnocení Strategie udržitelného rozvoje EU	149
	Strategie udržitelného rozvoje členských zemí Evropské unie	152

8. KAPITOLA

Udržitelný rozvoj a mezinárodní vztahy

	a spolupráce (Eva Kružíková, Jiří Hlaváček)	157
--	--	------------

8.1	Globální souvislosti	157
------------	---------------------------------------	------------

	Vývoj mezinárodní ochrany životního prostředí do počátku šedesátých let 20. století	157
	Mezinárodní ochrana životního prostředí od šedesátých let 20. století	158
	Světová konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED) 1992	160
	Organizace a finanční zajištění udržitelného rozvoje na mezinárodní úrovni	161
	Světový summit o udržitelném rozvoji 2002	164
	Sjednocování předmětů mezinárodních úmluv	164

8.2	Politika životního prostředí Evropské unie	175
------------	---	------------

	Období do vzniku politiky životního prostředí (1957–1972)	176
--	---	-----

Idealistické začátky let 1973–1982	176
Orientace na vnitřní trh ES (1982–1987)	178
Nové přístupy let 1987–1992	179
Období let 1992–1995 – stagnace politiky životního prostředí	182
Druhá polovina devadesátých let	185
Počátek 21. století	187
Nový ústavní rámec politiky životního prostředí EU	192
Závěrem	195
8.3 Literatura	195
9. KAPITOLA	
Překážky změny (Václav Mezřický)	197
9.1 Systémový základ překážek	198
9.2 Sociálněpsychologické stereotypy	201
9.3 Instinkty za kulturním chováním	203
9.4 Předpoklady změny	205